

**P E N
N O R W A Y**

Avukat Resul Temur ile Röportaj
**Kürt basını
yargı kısılacı altında**

Yayınlanma Tarihi: Mart 2025

Avukat Resul Temur ile Röportaj

Kürt basını yargı kısılacı altında

PEN Norveç olarak, Kürt gazetecilerin ve medya kuruluşlarının avukatlığını üstlenen Av. Resul Temur ile Türkiye’de ifade özgürlüğünü, Kürt basınına yönelik baskı ve ayrımcılığı ve Kürtçe savunma hakkını konuştuk. Temur, gazeteci Dicle Müftüoğlu, Diyarbakır’da 20 gazetecinin yargılandığı dava ve Abdurrahman Gök davası gibi PEN Norveç’in incelediği ve takip ettiği birçok davada halen savunma avukatlığı görevini sürdürmektedir. .

Bize kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

Marmara Üniversitesi hukuk fakültesi mezunuyum ve 14 yıldır Diyarbakır Barosuna bağlı serbest çalışan bir avukat olarak politik ceza dosyaları ve Kürt basın çalışanlarının dosyalarını takip ediyorum.

Müvekkillerinizin büyük çoğunluğunun Kürt medya kuruluşlarından ve Kürt basın emekçilerinden oluştuğunu biliyoruz. Bu bir tercih miydi? Neden basın ve ifade özgürlüğü alanında uzmanlaşmaya karar verdiniz?

Mesleğe Diyarbakır ilinde başladım. Mesleğe başladıktan birkaç ay sonra Kürt basınında çalışan bir arkadaşımın bana getirdiği bir dosya üzerinde çalışmaya başladım. Devamında bana, çalıştığı Azadiya Welat gazetesinin avukatlığını yapıp yapamayacağını sordu. Büyük bir onurla kabul ettim. Azadiya Welat gazetesinin işlerini takip ederken çalışma tarzım ve işime olan bağlılığım diğer Kürt basın çalışanlarının ilgisini çekti ve kendi basın kurumlarının ve kendileriyle çalışan gazetecilerin dosyalarını takip etmem için birlikte çalışmayı önerdiler. Böyle böyle Diyarbakır merkez olmak üzere çeşitli illerde Kürt basın kurumlarının ve büyük oranda Kürt gazetecilerinin avukatlığını üstlenmeye başladım. Kürt gazetecilerinin dosyalarını takip etmekten gerçekten onur duyuyorum.

Peki Kürt medya kuruluşları ve basın emekçilerinin bugünkü durumunu biraz anlatabilir misin? Türkiye’de Kürt gazetecilerin diğer meslektaşlarına oranla daha fazla yargısal tacizle karşı karşıya olduğuna ilişkin bir izlenim söz konusu. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Savunmanlığını yaptığım gazeteciler Kürt kimliklerinden kaynaklı sistematik biçimde örgüt üyesi olmaktan kaynaklı soruşturuluyor

“Türkiye’de Kürt olarak herhangi bir şekilde hayatın içerisinde olmak istediğinizde Devlet sizden ilk önce Kürt kimliğinizi ve kimliğinize bağlı taleplerinizi terk etmenizi istiyor.”

ve birçok gazeteci yine bu sebeple cezalandırılıyor. Türkiye’de Kürt olarak herhangi bir şekilde hayatın içerisinde olmak istediğinizde Devlet sizden ilk önce Kürt kimliğinizi ve kimliğinize bağlı taleplerinizi terk etmenizi istiyor. Taleplerinizi ve kimliğinizi terk etmeniz durumunda devletin Kürt’ü olarak yolunuza devam edebiliyorsunuz. Kürt basını kendisinden talep edilen bu kimlik arınmasını kabul etmiyor. İliştirilmiş gazetecilik yerine “özgür basın” çizgisinde ısrarcı olması nedeniyle sistematik olarak gazetecilik faaliyetleri kriminalize ediliyor ve sürekli olarak “gazeteci olmadıkları, örgütsel faaliyet yürüttükleri” iddialarıyla karşı karşıya kalıyorlar. Kendi toplumlarında kendilerine dair olan haber ve gelişmeleri yazdıkları ve takip ettikleri için Kürdistan İşçi Partisi’ne (PKK) övgülendikleri iddiasıyla karşı karşıya kalıyorlar. Haberlerde kullandıkları dil, editoryal tercihleri, röportaj yaptıkları Kürt siyasetçiler, çalıştıkları ajans ve gazeteler, gazetecilerin kendi aralarındaki iletişimi bile suçlama nedeni olabiliyor.

Müvekkilleriniz olan gazeteciler daha çok hangi suçlamalarla karşılaşılıyor? Örnek verebilir misiniz? Yine basın ve medya kuruluşları finansal baskılardan da şikayetçi. Bu konuda da görüşlerinizi alabilir miyiz?

Kimliklerinden kaynaklı geliştirilen örgüt üyeliği suçlaması ile yaptıkları haberlerin konusu ve haberlerde kullandıkları dilden kaynaklı örgüt propagandası yaptıkları iddiası ile yargılamalar en sık karşılaştığımız. Örneğin milletvekillerinin İmralı hapisanesinde uygulanan tecrite ilişkin yaptıkları bir basın açıklamasını yayımlamak / haberleştirmek, ya da herhangi bir eylemde açılan Öcalan¹ posterini haberin görselinde kullanmak bile cezalandırma gerekçesi haline getirilebiliyor. Yakın zamanda Ankara ilinde Kürt basınında çalışan 8 gazeteci sadece bir gizli tanık beyanı dayanak alınarak 6 yıl 3 ay hapis cezası ile cezalandırıldılar. Gizli tanık ifadesinde Mezopotamya ve Jinnews ajansında çalışan gazetecilerin örgüt adına hareket ettiklerini iddia etti ve buna ilişkin tek bir olaya atıf yapmadı ya da herhangi bir somut delil sunmadı. Hatta duruşmada gizli tanık dinlenirken bir avukat arkadaşımız devlet adına çalışıp çalışmadığını sordu bu tanığa. Ve gizli tanık devlet adına çalıştığını belirtti. Mahkeme başkanı bunun üzerine soruyu gizli tanığa yeniden sordu ve gizli tanık da “evet” diyerek teyit etti.

Gizli tanığın söz konusu soyut beyanları ile çalıştıkları ajanslarda çıkan haberleri yan yana koyarak kendilerince gizli tanık beyanlarını temellendirmiş oldular. Oysa cezalandırdıkları tek şey gazetecilerin çalıştıkları mecra ve esasında gazetecilik faaliyetinin kendisiydi. Yine yakın tarihte, Ocak 2025’de gazeteci Sofya Alağaç’ın yargılandığı mahkemede ortaya çıkan tablo çarpıcıydı. Alağaç, eski sahibi ve sorumlu yazi işleri müdürü olduğu Jinnews ajansında çıkan haberlerden 104 tanesi ile suçlandı ve bu haberler dayanak alınarak örgüt üyeliği kapsamında cezalandırıldı. Oysa Sofya Alağaçın sahibi olduğu dönemde söz konusu ajansta toplamda 144.605 haber yayımlanmıştı.

Biraz da soruşturma ve kovuşturma aşamasında müvekkillerinizin Kürtçe anadilde savunma yapıp yapamadıklarını sormak istiyoruz. Bu konuda neler yaşanıyor, örnek verebilir misiniz?

Kürt basınında yargılanan gazeteciler ve politik dosyalardaki yargılamalarda tutuklu olan gazetecilerin ağırlıklı olarak tercih ettikleri savunma dili Kürtçe dili. Bu aynı zamanda aslında

“İsteyen istediği kitabı yasaklatabiliyor”

Peki müvekkilleriniz arasında kitapları toplatılan yazarlar da var mı? Türkiye’de kitap toplatmaları ve yasakları konusunda tabloyu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Diyarbakır merkezli yayıncılık yapan Aram yayınlarının da avukatlığını yapıyorum. Şu ana kadar tespit edebildiğimiz yayınevinin 144 kitabı hakkında toplatma kararı verilmiş durumda. Bunların büyük bir kısmına ilişkin Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunduk fakat 2016 yılından bu yana tek bir başvurumuz bile sonuçlandırılmadı. Kitaplar hakkındaki yasak kararları Basın Kanunu madde 25 kapsamında satışın ve dağıtımın yasaklanması ile el koyma kararı şeklinde veriliyor. Genellikle kitaplarda örgüt propagandası yapıldığı iddiası ile veriliyor toplatma kararları. Hiçbir kararda kitabın hangi bölümündeki ifadelerini propagandaya konu olduğu belirtilmiyor. Kitapların yasaklanmasına ilişkin herhangi bir yetkili mahkeme sınırlaması bulunmamakta. Bu yüzden herhangi bir ilin ya da ilçenin savcısının talebi üzerine herhangi bir soruşturma da olmadan sulh ceza hakimliği yasaklama kararı verebiliyor. Oysa Basın Kanunu kitaplara ilişkin yasaklama kararının ancak kitaba yönelik bir soruşturma kapsamında verilebileceğini düzenliyor. Yine hak düşürücü süre açısından bir kısıtlama olmadığı için kitap basıldıktan yıllar sonra dahi kitap hakkında yasaklama kararı verebiliyorlar. Oysa kitaplar matbaadan çıktığı an birer örneği matbaanın bulunduğu yerdeki basın savcılığına teslim ediliyor. Buna rağmen süre ve yetki sınırı olmadığından isteyen istediği yer ve zamanda istediği kitabı yasaklatabiliyor.

bir kimlik beyanı ve direniş biçimidir aslında. Bazı gazeteci yargılamalarında özellikle dışarıdan destek ve dayanışma için gelenlerin de mahkemede yapılan gazetecilik gazetecilik savunusunu anlayabilmeleri için savunmalar Türkçe dilinde de yapılmaktadır. Kürtçe savunma konusunda yaşanan en temel sorunlardan bir tanesi bazı mahkemelerin Kürtçe savunma hakkını sadece ilk ve son duruşma ile sınırlandırması. Diğer bir sorun ise tercüman ücretinin yargılama sonunda kişinin ceza alması durumunda savunma yapan kişi tarafından ödenmesi sorunudur. Bu durum anadilde savunma yapma tercihinin cezalandırılan bir durumdur. Tercüme kaliteleri de ayrıca bir probleme dönüşmektedir.

Sizin de zaman zaman çeşitli ceza soruşturmaları ile karşı karşıya kaldığınızı biliyoruz. Biraz bunları açabilir misiniz? Müvekkillerinizle birlikte gözaltına alınmıştınız sanıyoruz bir kez. Bu durumlar sizi ve savunduğunuz gazetecileri etkilemiyor mu?

“ Kürtçe savunma konusunda yaşanan en temel sorunlardan bir tanesi bazı mahkemelerin Kürtçe savunma hakkını sadece ilk ve son duruşma ile sınırlandırması. Diğer bir sorun ise tercüman ücretinin yargılama sonunda kişinin ceza alması durumunda savunma yapan kişi tarafından ödenmesi sorunudur. ”

En son 2023 yılında hiç tanımadığım ve kendisinin de beni tanımadığından emin olduğum bir açık tanık beyanı ile gözaltına alındım. Temel iddiası gazetecilerin davalarını örgüt adına takip ettiğim yönündeydi Sabahın erken saatlerinde hem evim hem de avukatlık ofisim basıldı ve her ikisinde de arama yapıldı. Bürodaki bütün dava dosyalarım, bilgisayarım, cep telefonuma ve evdeki tüm dijital eşyalarımıza el konuldu. 4 gün gözaltında kaldıktan sonra yurt dışına çıkış yasağı ve imza vermem şartı ile serbest bırakıldım. Bırakıldıktan bir gün sonra büroya döndüğümde dosyalarımı takip edebilmemi sağlayacak hiçbir belge, cihaz, materyal yoktu elimde. Bu durum hem beni hem de savunduğum insanları olumsuz etkiledi. Aynı operasyonda yaklaşık 15 müvekkilim de benimle birlikte gözaltındaydı. Aynı dosyanın şüphelisi olmam sebebi ile uzun bir süre gazetecilerin ve diğer müvekkillerimin dosyalarını takip edemedim. Yani mesleğimi yapamadım, ama aynı zamanda müvekkillerimin de savunma hakkı fiilen kısıtlanmış oldu. Daha sonra onların dosyaları tefrik edilip davaları ayrılarak açılınca tekrar avukatları olarak onları temsil edebildim.

Türkiye İddianame Projesi kapsamında sizin avukatlığını yürüttüğünüz çok sayıda davanın iddianamesini Avrupa'nın farklı ülkelerinden meslektaşlarımız inceledi. Dicle Müftüoğlu, Diyarbakır'da süregelen toplu gazeteci yargılaması gibi. Bu iddianame raporlarının gazetecilerin haklarının korunmasına ve sizin mesleki faaliyetlerinize bir katkısı oluyor mu?

Türkiye'deki politik yargılamalarda olağan bir tekrar hali bulunmakta. Her seferinde ileri sürülen benzer iddialar savunmaları da birbiri ile benzer hale getirmekte. Dolayısıyla bu durum mahkemelerin zaten dinlemedikleri avukatları daha fazla yok saydıkları bir ortam yaratmaktadır. Tam da bu noktada PEN Norveç Türkiye İddianame Projesi kapsamında hazırlanan uzman görüşleri mahkeme heyetinin dikkatini tekrar savunma avukatına yönlendiriyor. Hem hazırlanan görüş hem de avukatın savunmaları bu anlamda dikkat çekici bir hal almaya başlıyor. Sürekli aynı yargılamaların içinde olmamız sebebi ile bazı hukuksuzlukları olağan karşılama tehlikesi ile karşı karşıya kalıyoruz. İddianame projesi bu anlamda yargılamaları kanıksamamış hukukçuların bakış açısı ile olağan hale gelen bir hukuksuz işlemi dahi sorgulatmaya başlıyor. Bu anlamda farklı bir bakış açısını yanımızda görmek bizim açımızdan çok değerli. Mahkemeler avukatların savunmalarını dahi gerekçeli kararda kolay

kolay tartışmadıkları için iddianame değerlendirmelerini de gerekçeli kararlarında tartışmıyorlar maalesef. Fakat önemli olan hem hukukçu olarak bizim farklı bakış açılarından güç almamız hem de yargılanan gazetecilerin savunmalarına sunulan destek ile güç bulmalarıdır. Elbette yargılamaların sonucunu önemsiyoruz fakat yargılama sonucu kadar savunmada durduğumuz noktayı da önemsiyoruz. İddianame projesi kapsamında hazırlanan değerlendirmeler durduğumuz yere güç veriyor.

Sizce Türkiye'deki iddianamelerin kalitesi nasıl? Savunmayı inşa ederken iddianameler nedeniyle siz ya da müvekkilleriniz gazeteciler zorluk çekiyor musunuz? Sizce iddianameler ile ilgili en büyük sorun nedir?

Türkiye'de savcılar hukuki anlamda oynamaları gereken rolü oynama kaygısı içinde değiller. Bu sebeple bir olayın aydınlatılması kaygısından ziyade kolluğun taleplerine hizmet eder durumdadır. Örneğin CMK madde 160 savcılar açısından lehe ve aleyhe delil toplama yetkisini düzenlemesine rağmen bugüne kadar herhangi bir savcının Kürt gazeteciler ya da politik anlamda soruşturulanlar lehine tek bir delil topladığına ya da lehe yorum yaptığına rastlamadık. Bu durum kolluğun hazırladığı dosya özeti olan fezlekenin olduğu gibi iddianameye dönüşmesine neden olmakta. Bazen yüzlerce sayfa iddianame hazırlanıyor fakat müvekkil ile ilgili kısmı sadece iddianamenin sonundaki bir iki sayfadan ibaret oluyor. Geriye kalan kısmı iddianameyi hazırlayan savcının bile okumadan kopyaladığı bir örgüt tarihçesi oluyor. Bu durum iddianameyi belirsiz ve anlaşılabilir bir hale getiriyor. Oysa savunma belirli, açık ve net iddialar üzerine inşa edilir. Bu denli belirsiz ve kendini tekrarlayan iddianameler savunmanın sınırını da belirsizleştiriyor.

PEN Norveç ailesine ve uluslararası kamuoyuna vermek istediğiniz bir mesaj var mı?

Türkiye'deki politik yargılamalardaki temel amaç yargılananın sesini kısmak hatta yargılananın düşüncelerini ifade etmesini tamamen engellemektir. Yargılananların da çoğu kez reaksiyonu aidiyet hissettikleri kimliğe vurgu yaparak, karşı karşıya oldukları yargılamanın anlamsızlığını ortaya koymaktır. Bu tür yargılamalarda haksız yere sanık olan kişileri güçlü kılan gelişmelerden biri dışarıdan duyulur ve görünür olabilmektir. PEN Norveç ve benzer şekilde bu yargılamaları takip eden ulusal ve uluslararası kuruluş ve kişiler bu anlamda kapalı kapılar ardındaki yargılamayı görünür hale getirmektedir. Kanımca bu haksızlığa uğrayanın kendini güçlü hissedebilmesini sağlayan çok önemli bir dayanışma. Bu sebeple yaptığınız çalışmalara, duruşma gözlemciliği de dahil çok değer verdiğimizizi tekrarlamak istiyorum. Özellikle hukuki mütalaa yazımları ile hem bizlere hem de dosyaya farklı bir bakış açısı getirmenizi çok değerli buluyoruz.

Sonnotlar

- 1 PEN Norveç'in notu: Abdullah Öcalan, 1999 yılında Türkiye istihbarat güçleri tarafından kaçırılan ve o tarihten beri İmralı Cezaevi adasında tutulan, Kürdistan İşçi Partisi'nin (PKK) tanınmış siyasi ve ideolojik lideridir. Abdullah Öcalan'ın ailesi ve avukatları ile yıllarca görüşmesine izin verilmezken Ekim 2024 yılında yıllar sonra bir akrabasının ziyaretine izin verilmiştir. Ardından 2025 ile birlikte Milliyetçi Hareket Partisi liderinin mecliste yaptığı bir konuşmanın akabinde Türkiye'de yeniden bir barış süreci başladığı duyurulmuştur. 27 Şubat 2025'de Öcalan'ın hapishaneden yazdığı bir açıklama kendisini ziyarete gelen delegasyon aracılığı ile kamuoyuna duyurulmuş ve Öcalan, barış ihtiyacı vurgusu yaparak Kürdistan İşçi Partisi'ne silah bırakma ve kendini feshetme çağrısında bulunmuştur.